

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Maguru a členov senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Ladislava Górásza, v právnej veci žalobcu **Ing. Š. S.**, bývajúceho v B., G. č. X., v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. Š. M., advokátom v B., P. č. X., proti žalovanému 1/ **S. V.**, bývajúcemu v Ž., J. č. X., 2/ **Ing. P. K.**, bývajúcemu v J. č. X., okres K., za účasti vedľajšieho účastníka **A. – S., a.s.**, B., D. č. X., **o mimoriadne zvýšenie náhrady bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia**, ktorá vec sa viedla na Okresnom súde v Žiari nad Hronom pod sp.zn. 6 C 195/2000, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. novembra 2006 sp.zn. 16 Co 239/2006, takto

r o z h o d o l :

O d m i e t a dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. novembra 2006 sp.zn. 16 Co 239/2006 vo výroku, ktorým boli žalovaní 1/ a 2/ povinní zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne titulom mimoriadneho zvýšenia bolestného sumu 312 000 Sk v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. novembra 2006 sp.zn. 16 Co 239/2006 vo výroku, ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu v Žiari nad Hronom z 11. apríla 2006, č.k. 6 C 195/2000-161 tak, že žalovaného 1/ zaviazal zaplatiť žalobcovi titulom mimoriadneho zvýšenia bolestného sumu 552 113 Sk v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku, vo výroku, ktorým žalobu žalobcu vo zvyšku zamietol, vo výroku, ktorým žalobu voči žalovanému 2/ pre spoločné plnenie 552 113 Sk spolu so žalovaným 1/ zamietol, ako aj výrok o trovách konania a trovách štátu a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd v Žiari nad Hronom (ďalej len „súd prvého stupňa“), po zrušení jeho predchádzajúceho rozsudku odvolacím súdom, rozsudkom z 11. apríla 2006 č.k. 6 C 195/2000-161 uložil žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne povinnosť zaplatiť žalobcovi do 60 dní 1 250 288 Sk titulom zvýšenia bolestného. Žalobu čo do zvyšku (žalobca si uplatnil pôvodne sumu 2 333 625 Sk titulom mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť a sťaženia spoločenského uplatnenia) zamietol. Žalovaných 1/ a 2/ zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet súdu trovy štátu 3 600 Sk a súdny poplatok 62 510 Sk. Žalovaných 1/ a 2/ zaviazal zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne náhradu trov konania 142 633,50 Sk na účet jeho právneho zástupcu. Súd prvého stupňa vykonal dokazovanie uložené na zistenie skutkového stavu odvolacím súdom, ktorý rozsudkom zo dňa 15. novembra 2001 sp.zn. 16 Co 2344/01 potvrdil priznaný nárok žalobcovi titulom sťaženia spoločenského uplatnenia a zrušil prvostupňový rozsudok vo výroku o priznaní bolestného v sume 909 602 Sk (40 násobné zvýšenie bodového hodnotenia) a trovách konania. Z nového znaleckého posudku znalca MUDr. B. D. CSc. na výšku bodového hodnotenia bolestného zistil, že znalec navýšil bodové hodnotenie o 100 %, v tomto smere i pripustil zmenu žaloby žalobcu, ktorý pri solidárnej zodpovednosti žalovaného 2/, žiadal 70 násobné zvýšenie základného ohodnotenia počtu bodov 1 222,5, vo finančnom vyjadrení 2 567 250 Sk. Súd prvého stupňa považoval za primerané zvýšiť mimoriadne odškodnenie bolestného na 35 násobok, a vo zvyšku žalobu zamietol.

Proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa podali odvolania žalobca, žalovaný 2/ a vedľajší účastník vystupujúci na strane žalovaných.

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 16. novembra 2006 sp.zn. 16 Co 239/2006 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalovaného 1/ zaviazal zaplatiť žalobcovi titulom mimoriadneho zvýšenia bolestného sumu 552 113 Sk v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaných 1/ a 2/ zaviazal zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne titulom mimoriadneho zvýšenia bolestného sumu 312 000 Sk v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobu vo zvyšku zamietol. Žalobu voči žalovanému 2/ pre spoločné plnenie 552 113 Sk spolu so žalovaným 1/ zamietol. Žalovaného 1/ zaviazal zaplatiť na účet okresného súdu trovy preddavkované zo štátnych prostriedkov 3 600 Sk a súdny poplatok 22 084 Sk a oboch žalovaných spoločne a nerozdielne súdny poplatok 12 480 Sk, všetko

v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaného 1/ zaviazal zaplatiť žalobcovi trovy prvostupňového konania 79 217,50 Sk na účet jeho právneho zástupcu v lehote 3 dní. Rozhodol, že žalovaný 2/ nemá právo na náhradu trov prvostupňového konania, a žalovaným 1/, 2/ a vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd pripustil rozšírenie žaloby v priebehu odvolacieho konania na sumu 3 079 913 Sk titulom odškodnenia za bolesť voči žalovaným 1/ a 2/. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, že okolnosti prípadu odôvodňujú zvýšenie odškodnenia za bolesť podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb., nie však v takom rozsahu, ako to ustálil súd prvého stupňa. Podľa odvolacieho súdu požiadavke primeranosti zvýšenia odškodnenia v danej veci zodpovedalo zvýšenie bolestného na 40 násobok základnej sumy. Vzhľadom na dôvodne uplatnenú námietku premlčania a pre čiastočné premlčanie nároku žalobcu vo vzťahu k žalovanému 2/, uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobcovi z titulu mimoriadneho zvýšenia bolestného pri obodovaní 481,25 bodov po 30 Sk zodpovedajúce sume 14 437,50 Sk ako 40 násobok bolestného (pri započítaní sumy 25 387 Sk vyplateného bolestného) sumu 552 113 Sk. S ohľadom na rozšírený návrh pri vyčíslení bodu po 60 Sk za ďalšiu bolesť, ktorú žalobca utrpel pri operácii dňa 15.4.2004 v ohodnotení 130 bodov základného bolestného, zaviazal oboch žalovaných zaplatiť žalobcovi týmto titulom celkovo 312 000 Sk (130 bodov x 60 Sk = 7 800 Sk x 40 násobok) a to spoločne a nerozdielne. Vo zvyšku žalobu zamietol a pre premlčanie nároku zamietol tiež žalobu žalobcu voči žalovanému 2/ pre plnenie vo výške 552 113 Sk. O trovách prvostupňového konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a o trovách odvolacieho konania s poukazom na § 150 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu vo všetkých výrokoch, okrem výrokov o povinnosti žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť súdny poplatok a nepriznaní náhrady trov odvolacieho konania žalovaným 1/ a 2/ a trov prvostupňového konania žalovanému 2/, ako aj proti výroku o náhrade trov konania, podal dňa 28. februára 2007 dovolanie žalobca, ktorý ho navrhol v týchto častiach zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Odvolací súd podľa neho určil odškodnenie za bolesť v rozpore so zásadami hodnotenia poškodenia na zdraví, tak ako sú uvedené vo vyhláške č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v platnom znení a v rozpore so znaleckým posudkom MUDr. D., keď vychádzal len zo základného počtu bodov hodnotenia pôvodného poškodenia na zdraví, namiesto toho, aby vychádzal z dvojnásobného počtu bodov, uvedených v znaleckom posudku. Tento svoj postup odvolací súd nijako neodôvodnil, a preto nie je možné zistiť, akými úvahami sa riadil. V odôvodnení sa nachádza len spôsob

výpočtu odškodnenia za bolesť pri základnom počte bodov namiesto dvojnásobku uvedeného v znaleckom posudku. Poukázal na to, že súd je oprávnený zvýšiť len peňažnú sumu bolestného, vypočítanú vynásobením bodového hodnotenia vypracovaného lekárom. Namietal nesprávny výklad krajského súdu ohľadne primeranosti zvýšenia odškodného, keď bolestné vo výške 40 násobku sumy zodpovedajúcej základnej sadzbe bodového hodnotenia považoval za neodôvodnené a nedostatočné vo vzťahu k záveru znalca, že išlo o veľkú bolesť, ktorú bolo možné charakterizovať ako mučivé útrapy so škálou hodnotenia 5, t.j. najvyšším stupňom a táto bolesť bola následne v dôsledku komplikácií i navršená. Namietal aj rozhodnutie odvolacieho súdu o náhrade trov konania, keď bol toho názoru, že na aplikáciu § 150 O.s.p. nemal odvolací súd dôvod.

Žalovaní 1/ a 2/ sa k dovolaniu žalobcu nevyjadрили.

Vedľajší účastník vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedol, že podľa jeho názoru neuniesol žalobca dôkazné bremeno na zvýšenia bolestného ani na 35 násobok ako rozhodol súd prvého stupňa, ani na 40 násobok ako rozhodol krajský súd, a preto mu nie je zrejmé, o čo opiera žalobca dovolanie. Poukázal i na to, že žalobca bol na základe právoplatného rozsudku z jeho strany odškodnený vo výške 864 113 Sk, čo považoval vedľajší účastník za viac ako primerané.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý je príslušný rozhodnúť o dovolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov, ako súdov odvolacích (§ 10a ods. 1 O.s.p.) prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k týmto záverom:

Z porovnania rozsudkov súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd, i keď vo výroku svojho rozhodnutia uviedol, že mení rozsudok súdu prvého stupňa, v skutočnosti ho v časti týkajúcej sa povinnosti žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť spoločne a nerozdielne žalovanému titulom mimoriadneho zvýšenia bolestného sumu 312 000 Sk, potvrdil do výšky tejto priznanej sumy (súd prvého stupňa zaviazal žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi sumu 1 250 288 Sk týmto titulom). Zmenil ho iba v časti týkajúcej sa uloženej povinnosti len žalovanému 1/ v sume 552 113 Sk, a z tejto zmeny sa odvíjajúcej zmeňujúcej časti aj pokiaľ sa týkal výrok zamietnutia zvyšku nároku. Z hľadiska prípustnosti dovolania možno za zmenu rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom považovať len také rozhodnutie, ktorým odvolací súd vecne zmeňuje rozhodnutie súdu

prvého stupňa o predmete sporu a nahrádza ho svojím iným rozhodnutím o veci samej. V porovnaní s rozhodnutím súdu prvého stupňa musí ísť o iné, rozdielne rozhodnutie vo veci samej (R 12/ 1994).

Dovolanie žalobcu smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorou bolo žalovaným 1/ a 2/ uložené zaplatiť žalobcovi 312 000 Sk, teda proti takej časti rozhodnutia, ktorou bolo rozhodnutie súdu prvého stupňa v skutočnosti potvrdené. Proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, je ale dovolanie prípustné len vtedy, ak odvolací súd vysloví vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Keďže v danej veci dosiaľ dovolací súd, prípadným právnym názorom ktorého by bol odvolací súd viazaný, nerozhodol, nie je dovolanie žalobcu proti ním napadnutej tejto časti rozsudku odvolacieho súdu prípustné ani podľa § 238 ods. 2 O.s.p. Dovolací súd naostatok nezistil, že by konanie súdov, ktoré predchádzalo vydaniu žalobcom napadnutej tejto časti rozsudku odvolacieho súdu bolo postihnuté niektorou z väd uvedených v ustanoveniach § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. (žalobca existenciu takej vady ani netvrdil), nie je jeho dovolanie prípustné ani podľa uvedených ustanovení, pripúšťajúcich dovolanie proti všetkým (teda aj potvrdzujúcim) rozhodnutiam odvolacieho súdu.

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu v tejto časti nie je prípustné a preto ho podľa § 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p. odmietol.

Žalobca napadol dovolaním rozsudok odvolacieho súdu v časti, ktorou bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalovaný 1/ bol zaviazaný zaplatiť mu titulom mimoriadneho zvýšenia bolestného sumu 552 113 Sk, jeho žaloba na odškodnenie bolestného v časti prevyšujúcej ním uplatnenú sumu bola zamietnutá (vo finančnom rozmedzí neboli rozsudky súdov oboch nižších stupňov zhodné) a žaloba proti žalobcovi 2/ pre spoločné plnenie 552 113 Sk spolu so žalovaným 1/ bola tiež zamietnutá. Jeho dovolanie proti tejto časti rozsudku odvolacieho súdu je prípustné podľa § 238 ods. 1 O.s.p. a preto ho dovolací súd preskúmal v napadnutom rozsahu.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou,

ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na to dovolací súd predovšetkým skúmal, či v konaní nedošlo k uvedeným vadám konania. Dospel k záveru, že napadnutá časť rozhodnutia odvolacieho súdu je postihnutá tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Právu na spravodlivý proces zodpovedá povinnosť súdu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie a v tom rámci sa adekvátne, čo do myšlienkových konštrukcií, racionálne a logickým spôsobom vyporiadať so všetkými dôkazmi a skutočnosťami dôležitými pre posúdenie veci.

Pri zmene rozhodnutia podľa § 220 O.s.p. odvolací súd nahrádza svojím rozhodnutím rozhodnutie súdu prvého stupňa. Jeho zmeňujúce rozhodnutie musí preto obsahovať úplné a výstižné zdôvodnenie. I odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu musí obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Niet v ňom miesta pre dohady a domnienky.

Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozsudku (§ 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.) je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozsudkov, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci ako aj v právnom posúdení veci. Inak povedané, účelom odôvodnenia rozsudku predovšetkým je preukázať správnosť rozsudku a odôvodnenie súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, t.j. musí byť preskúmateľné.

Dovoláním napadnutá část rozsudku odvolacieho súdu týmto požiadavkám, kladeným na rozhodnutie súdu, nevyhovuje.

V danej veci neboli pochybnosti, že náhradu za bolesť treba určiť podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb. (porovnaj ustanovenie § 11 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z.).

Z ustanovenia § 11 ods. 1 zák.č. 437/2004 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť dňa 1. augusta 2004 vyplýva, že na bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku úrazu a iného poškodenia na zdraví, ktoré bolo spôsobené pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, a ak ide o chorobu z povolania z takej choroby, ktorá bola zistená pred týmto dňom, sa vzťahujú doterajšie predpisy.

Týmto doterajšími predpismi je aj vyhláška č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení vyhl.č. 84/1967 Zb., vyhl.č. 78/1981 Zb., vyhl. č. 47/1995 Z.z. a vyhl.č. 19/1999 Z.z. (ďalej len vyhl.č. 32/1965 Zb. v znení neskorších predpisov).

Podľa § 2 ods. 1 uvedenej vyhlášky odškodnenie za bolesť sa poskytuje za bolesti spôsobené poškodením na zdraví, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov, a to podľa zásad a sadzieb ustanovených v prílohe tejto vyhlášky. Odškodnenie za bolesť musí byť primerané povahe poškodenia na zdraví a priebehu liečenia.

Podľa § 7 ods. 3 uvedenej vyhlášky v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú v odsekoch 1 a 2.

Vo výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa teda môže súd odškodnenie primerane zvýšiť nad stanovené najvyššie sadzby odškodnenia bez akéhokoľvek obmedzenia, hlavne bez ohľadu na základný počet bodov zistený lekárom v zmysle zásady plnej a tým i spravodlivej nápravy. Dôvody umožňujúce výnimočné zvýšenie odškodnenia za bolesť treba vyvodzovať predovšetkým z okolností vymedzených v bode I ods. 6 zásad pre hodnotenie odškodnenia za bolesť, tvoriacich prílohu vyhlášky č. 32/1965 Zb., najmä ak ani zvýšenie odškodnenia na dvojnásobok základnej sadzby nepostačuje na primerané zmiernenie ich následkov (pozri napr. R 48/2004). Súd však musí takéto zvýšenie vykonané v rámci

voľnej úvahy vždy náležite odôvodniť s prihliadnutím k mimoriadnej povahe a k okolnostiam konkrétneho prípadu.

Treba prisvedčiť v tomto smere námietke žalobcu, že odvolací súd riadne neodôvodnil spôsob, akým dospel k priznaniu nároku v hodnote základného počtu bodov, ktorým boli ohodnotené bolesti spôsobené poškodením na zdraví žalobcu.

Dovolací súd je toho názoru, že nie je preskúmateľné, prečo odvolací súd nebral v úvahu znalcom MUDr. D. zvýšené bodové hodnotenie poškodenia na zdraví na dvojnásobok základnej sadzby. Odôvodnenie takého postupu len matematickým výpočtom základného bodového hodnotenia násobkom hodnoty bodu a násobkom zvýšenia, je nenáležité a neumožňuje dovolaciemu súdu, aby preskúmal správnosť takého postupu v zmysle vyššie uvedených zásad.

Odvolací súd, hoci súhlasil so závermi súdu prvého stupňa o tom, že úraz žalobcu bol veľmi bolestivý a odstraňovanie, resp. zmiernenie jeho následkov vyžadovalo, a i teraz vyžaduje, bolestivé spôsoby liečby, na zvýšenie základného bodového hodnotenia neprihliadol, na druhej strane však ustálil, rozdielne od súdu prvého stupňa, ktorý priznal 35 násobné zvýšenie bolestného, že primeraným zvýšením odškodnenia za bolesť v danej veci je 40 násobok základného bodového ohodnotenia. Zmenu svojho rozhodnutia v tomto smere tiež ničím neodôvodnil. Takéto odôvodnenie zmeny rozhodnutia súdu nižšieho stupňa neumožňuje dovolaciemu súdu, aby preskúmal, či takéto posúdenie odškodnenia za bolesť odvolacím súdom nevybočilo z medzi hľadísk stanovených zákonom (§ 132 O.s.p. v spojení s § 7 ods. 3 vyhl.č. 32/1965 Zb.), či bolo v súlade s pravidlami logického usudzovania a či premisy takého úsudku boli zistené riadnym procesným postupom a to i vo všetkých nadväzujúcich dovolaniach napadnutých výrokoch odvolacieho súdu, ktoré sa od ustálenia základného nároku žalobcu odvíjali.

Keďže táto vada konania je samostatným dovolacím dôvodom § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p., na ktorý dovolací súd prihliadne aj vtedy, ak nebola uplatnená v dovolaní (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.), bolo potrebné dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, veta za bodkočiarkou a ods. 2 prvá veta O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. apríla 2008

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia :